

YAĞMUR DUASI (Sivas Yöresi)

Kutlu Özen

Sevgili kardeşim M.Sabri KOZ 2007 yılında “Yağmur Duası Kitabı ” adlı çok mükemmel bir eser hazırladı. ¹Kendisini tebrik ederim. Bu kitap bizim bir eksikimizi de ortaya çıkardı: Yağmur duası Sivas’ta yeterince incelenmemiş.

Anadolu’nun hemen her yöresinde “Yağmur Duası” araştırıldığı halde -üzülerek söyleyeyim- Sivas il ve ilçelerinde bu konu yeterince ele alınmamış. Sabri Koz, bu kitabı yazmamış olsaydı ben de bir çokları gibi bunun farkına varmamış olacaktım. Kendisine bu yüzden minnettarım.

Bugün Anadolu’da yağmur yağması bereket, rahmet ve bolluk olarak algılanmıştır. Yağmurun yağmayışı kuraklık, çok yağışı sel, yağmur mevsiminde dolu yağması ise Anadolu insanına göre felaket, kıtlık ve sefalettir.²

Yağmur duası:

Mevsimi gelip de düşmesi geciken yağmurları sağlamak ve böylece kuraklığı, kıtlığı önlemek için girişilen işlemlere yağmur duası denir.

Yağmur yağdırma törenleri iki bölüme ayrılır:

a. Büyüklerin katıldığı “yağmur duaları” ile bunlara bağlı büyülük ayrıntılar.

---

¹ M.Sabri KOZ, **Yağmur Duası Kitabı**, İstanbul 2007

² Ergin Doymuş, **Her Yönüyle Kangal**, Sivas 1999, s. 89

b. Çağımızda çocuk gelenekleri arasında yer alan **oyunumsu törenler**. Bu törenler eski (Şamanist) törenlerin kalıntıları olmalıdır.³

Çocukların oyunumsu törenleri, büyüklerin yağmur dualarından farklıdır. “Kepçe Kadın, Çömçe Gelin, Yağmur Gelini” diye adlanan bir kuklayı çocuklar törene özgü tekerlemeler söyleyerek kapı kapı dolaştırırlar. Kadınlar evlerden bu kuklanın başına su dökerler ve çocuklara da yiyecek şeyler; yahut yemek yapılacak maddeler verirler. Çocuklar topladıkları erzakla bir sofrayı hazırlayıp toplu olarak yemek yerler. Samsun ve Sinop bölgelerinde bu törene “göde göde” denir. Göde, kurbağa anlamına gelmektedir.

1. Yağmur Duası(Yıldızeli)

Yörede yağmur duasına genellikle mayıs ve haziran aylarında çıkarlar. Köylülerin ektiği mahsulün sıcaklıktan fazla etkilenmemesini sağlamak amacıyla bu aylar tercih edilmektedir.

a. Yağmur duasının yapıldığı yer: Yağmur duasının yapıldığı bir yer vardır. Burası ortalama 150-200 metre yüksekliğinde bir tepedir. Her türlü kurban burada kesilmektedir. Buraya “Ziyaret” adı verilmiştir. Bu ziyaret hakkında fazla bilgi bulmamakla birlikte buranın bir evliya mezarı olduğu kulaktan kulağa söylene gelmiştir. Yörede çobanlık yapmış olan hemen her insanın gece bu ziyaret ve çevresinde davar yatırdığında rüyalarında bu tepenin evliya mezarı olduğunu görmüşlerdir. Hala bugün bunun canlı şahitleri bulunmaktadır.

---

³ . Pertev Naili Boratav, **100 Soruda Türk Folkloru(II)**, İstanbul 1973, s.168-169

b. Günün belirlenmesi: Yağmur duasına çıkılması gereken zamanlarda köylüler bir araya toplanırlar. Duanın yapılacağı günü belirlerler. Gün belirlendikten sonra bütün köylüye ve diğer komşu köylere haberci gönderirler.

c. Hazırlıkların yapılması: Hazırlıklar yapılmaya başlanır. Kurbanlık hayvanlar gönüllü olarak toplanır. Kurban vermek isteyen şahıslar muhtara gider ve vereceği kurbanı haber verir. Kurbanları genellikle zenginler verir. Şahıslar maddi durumlarına göre büyük veya küçükbaş hayvan verir. Çevre köylerden de kurbanlıklar gelir.

Kurbanlık hayvan sayısı yıllara göre 5 – 10 hayvan arasında değişmektedir. Dua yapılacak gün geldiğinde köylülerden yakacaklık odun, pilav yapmak için bulgur, yemek pişirmek için de büyük kazanlar toplanır. Kurbanları ve toplanan malzemeyi birkaç kişi ortaklaşa duanın yapılacağı yere götürürler. Duaya katılacak olan diğer kişiler de büyük bir kalabalık oluşturarak dua yerine doğru yol alırlar.

d. Dua edecek gencin seçimi: Son hazırlıklar yapılmaya başlanır. Köylülerin içinden kendine güvenen bir genç alınır. Bu genç kesinlikle hayatında haram olan hiçbir şey yapmamış olacaktır. Yani en temiz genci seçerler.

e. Merasimin başlaması: Onun ile beraber bir ırmağın veya gölün, su topluluğunun yanına giderler. Bu genç önce yağmur yağması için dua eder. Sonunda da ırmak gibi yağmur yağması için dua eder. Eline bir taş alarak suya atar ve taşı ıslatır.

f. Dua yerinde saf tutma: Bu iş yapıldıktan sonra tekrar duanın yapılacağı yere gelirler. Orada saf tutarlar. Ceketler ters giyilir. Şapkalar ters çevrilir. Ayakkabılar çıkarılır. Kibleye dönülür.

İmam cemaate döner, dua etmeye başlar. Cemaat ellerini aşağı sarkıtarak dinler.

g. Yağmur duası: Allahım!... Bize yardım eden, içimize sinen, ferahlık veren, bol, yararlı, her tarafı kaplayan, her tarafı sulayan yaygın bir yağmur ihsan eyle.

Allahım!... Bizi yağmurla sula. Bizi ümitlerini yitirmiş kimselerden eyleme.

Allahım!... Beldelerin, kulların ve diğer yarattıkların öyle güçlü bir darlığa uğradı ki senden başkasına arz edemeyiz.

Allahım!... Bizim için ekinleri bitir. Bizim için hayvanlarımızın memelerini sütle doldur. Bizi göğün bereketleriyle sula, bize yer yüzünün bereketlerinden ihsan eyle.

Ey bol kereme sahibi Allah'ım! Biz senden mağfiret dileriz. Şüphe yok ki sen çok bağışlayıcısın. Bize gökten bol bol yağmurlar yağdır. Ey bağışlayıcı, merhametli Rabbimiz; bizlere acı ve merhamet eyle.....

h. Duadan sonraki merasim: Dua bittikten sonra bütün yörenin koyun sürüleri bir tarafa; sığırı bir tarafa yaklaştırılır. Kuzular koyun sürüsüne bırakılır. Kuzular koyunlar ile karışırken ortamı duygusal, hüzünlü bir hava kaplar. O anda, oradaki bütün insanlar kendi içinden dua ederler. İnanışa göre, kuzularla koyunların karışmasıyla ortaya çıkan sesler, hayvanların yağmur yağması için Allah'a duası olarak kabul edilir.

1. **Kurbanların kesilmesi:** Sonra kurban duası yapılır ve kurbanlar kesilir. Birkaç yerde ateş yakılır. Büyük kazanlar o ateşin üzerine yerleştirilir. Kurban etleriyle bir çok yemek yapılır. Toplu halde yemek yenilir. Artan yemekler köye götürülür ve fakir ailelere

paylaştırılır. (Yıldızeli Karacaören köyü imamından ve köydeki yaşlı kimselerden derlenmiştir.)⁴

2. Yağmur Duası(Hafik):

Yağmurun yağmadığı, kuraklığın olduğu zamanlarda Allah'tan yağmur yağdırması için Allah'a yapılan dualar ve yakarışlardır.Köylerde birkaç köy, kasaba ve şehirlerde ise o kentin insanları belirli bir yerde toplanarak Allah'a yalvarırlar.

a. Taş toplama: Yağmur duası için taş toplarlar. Her taş için yağmur duası okurlar. Okudukları taşları bir yere yığarlar. Yağmur duasında 700 taş toplanır. Bu taşın sayısı değişebilir. Kesin 700 olacak diye bir şey yoktur.

Yağmur duası için taşların her birine Şura suresi'nin 28. ayeti okunur. Taş toplayanların bu ayeti bilmesi şarttır.

“Umutsuzluğa düşmelerinin ardından yağmuru indiren, rahmetini yayan O'dur. O, övülmeye layık olan dosttur.” Şura, 28. ayet.

b. İmamın duası: Taşların toplanmasından sonra imamın yaptığı dua ile Allah'a yalvarırlar. Orada bulunan cemaat da bu duaya katılır. Elbette ki her duaya çıkınca yağmur yağacak diye bir şart yoktur. Yağmayabilir... O, Allah'ın takdiridir.

c. Kurbanların kesilmesi: Duadan sonra kurbanlar kesilir ve yemekler yapılır. Yemekten sonra herkes evlerine döner.⁵

3. Yağmur Duası (Sivas/Karaçayır/Hıdırnalı):

⁴ Mustafa Yılmaz, Fen Ed.Fak. Tarih Böl., Yıldızeli Karacaören köyü 2000 yılı derlemesi.

⁵ Ali Kılıç, MYO Maliye Böl. Hafik/Besimli Köyü, 1997

“1974 yılında köyümüz oldukça kurak aylar geçiriyordu. Böyle giderse hiç hububat alamayacaktık. Aylardan Temmuz ayı idi; köy halkının susuzluğa dayanacak gücü kalmamıştı. Artık yağmur duasının yapılması gerekiyordu.

Köy halkına hoca efendi tarafından bir duyuru yapıldı. “Önümüzdeki Cuma günü yağmur duasına çıkacağız. Köy halkının eksiksiz olarak katılmasını istiyorum” demişti.

Büyük bir toplulukla gidilmesindeki amaç, topluluğun içinde günahı az olan ve Allah katında sevilen insanların olması ve bunların dualarının kabul olacağı inancından dolayı.

Cuma olunca, halk Cuma namazını kılmak için toplanmıştı. Yaşlı bir amca caminin önünde namaz kılmak için bekleyen halka seslenerek:

-Sayın komşular, Cuma namazını kıldıktan sonra kimse bir tarafa dağılmasın; yağmur duası için köyün ön tarafında bulunan “Çorak Tepe” ye gidilecek, diye seslenmişti.

Öğle ezanının okunması ile Cuma namazı kılında ve öğle namazı da kılındıktan sonra köy halkı cami önünde toplandı. Hoca önde, onun arkasında erkekler ve onların da ardında kadınlar bulunuyordu. Köyün bir kem. Uzağındaki Çorak Tepe’ye gelinmişti.

Çorak Tepe’nin seçilme nedeni, köyün en yüksek mevkie olması ve orada bir dervişin mezarının bulunması idi.

Burada yatan derviş hakkında pek bir şey bilinmiyor; yalnızca çok iyi bir insan olduğu biliniyor.

Çorak Tepe’de biraz dinlendiler. Bu arada abdest almayanlar abdest aldı. Hoca, cemaate hitaben bazı nasihatlerde bulundu. Ardından

yağmur duası için herkesin ellerini kaldırmasını, Allah'a yalvarmasını söyledi.

-Benim okuyacağım duayı sizler de kamet getirerek tekbirler eşliğinde tekrarlayın, diye bizleri uyardı.

Hoca duasını okudu, bizler de kalbimizden isteyerek amin, dedik. Cenab-ı Allah bu okunan duaların yüzü suyu hürmetine kabul etmiş olacak ki daha köye varılmadan hava karışmaya başladı ve rahmet kendini gösterdi. İşte o an oluşan insanlardaki tebessümleri ve mutluluklarını görmek her şeye değerdi.

Köylü bu yağın yağmura çok sevindi. Mahsulün yüzü güldü. Halk belki onca yolu boşa çiğnememiş oldular ve emellerine kavuşmuşlardı.

O sene çok güzel mahsul alındı. Köylüler, Allah'a karşı şükran borçlarını unutmadılar.⁶

4. Yağmur Duası (Divriği köyleri):

a. **Ziniski köyündeki Seyit Baba ziyareti:** Kurak mevsimlerde yapılan yağmur duasında da Seyyit Baba türbesi ziyaret edilirdi. 1930'lu yıllarda sabi çocuklar ve yaşlı kimseler bir kamyonla **Seyyit Baba** türbesine getirilir, burada yapılan ziyaret ve duadan sonra sırasıyla **Hasan Paşa, Hüseyin Gazi türbeleri** ziyaret edilirdi. Divriği Ulucamii ve Kantepe Camisinde yapılan duadan sonra merasim biterdi. Kaynak şahsın ifadesine göre merasimden hemen sonra yağmur yağmaya başlardı.⁷

Seyyit Baba aynı zamanda bir Türkmen ocağı olduğu için her yıl ilk ve sonbaharda Akmeşe(Ziniski), Sincan, Kekliktepe(Galın),

⁶ Semra Sarıgüzel, Karaçayır/Hıdırnalı, 1997 tarihli derleme.

⁷ Kutlu Özen, **Divriği Evliyaları**, Sivas 1997 s. 97-98 ve Mehmet Bahra, Divriği 1926

Karakale, Erikli, Yazıköy, Ağar, Ekinbaşı(Kilisecik), Kayacık(Murmana), Diktaş, Susuzlar, Kımıllar, Tırolar, Ağıllar, Yuva, Sarphan köylüleri tarafından ziyaret edilir. Ayrıca Sivas'ın Karaçayır, Zile'nin Çakırçalı ve Çorum'un bazı Türkmen köyleri de Seyyit Baba'yı ziyaret ederler. Bu ziyaretler sırasında kurbanlar kesilir, yemekler pişirilir, dualar edilir ve dini toplantılar/cem yapılır.

Divriği ilçesinde yağmur duası için gidilen başka adak yerleri de vardır:

b. Yağbasan köyündeki Küsme Tepesi:

Köye nazır(bakan)yüksek bir tepenin üzerinde “Küsme” tarafından dikilen 5-6 tane ardıç ağacı vardır. Birkaç mezar varsa da köylü kabirleridir. Yağmur yağmadığı zamanlarda, ay ve güneş tutulmalarında, ekseriya (genellikle) bayramlarda bütün köylü, herkes kudreti nispetinde bir şey pişirerek dedenin arkasından bu yokuşa tırmanırlar. Orada dede saz çalar, düvaz –imamlar (Bektaşî duaları/manzum) söyler. Köylüler de “Allah...Allah...” diye bağırlar. Lokmacı (yemek dağıtan) getirdiklerini pay eder. Eğer yemek orada pişiyse herkes baş parmağıyla, ekmeklerle yuvarlamaya başlarlar (Baş parmakları ve saç ekmeği yardımıyla yemeklerini yerler). Herkes dağılır. Dedeler ve köyün ileri gelenleri, gelen lokmaların (yenilecek şeylerin) en nefisini yerler.⁸

---

⁸ Muallim Halil Sami (ÖZEN), **Divriği Yağbasan Köyü Folkloru**(1927-1931), Hazırlayan Kutlu Özen, Sivas 2003, s. 18-19